

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра стоматології післядипломної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
декан стоматологічного факультету
Євген КОСТЕНКО
«23» березня 2023 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

„Хірургічна стоматологія”

підготовки спеціалістів стоматологів-хірургів (спеціалізація)
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності «Хірургічна стоматологія»

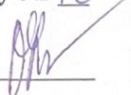
Робоча програма циклу спеціалізації за фахом «Хірургічна стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 221 «Стоматологія».

Розробники: Потапчук А. М., д.мед.н., професор, завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти, Криванич В.М. – доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Русин В.В. – доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Мельник Ю.О. – асистент кафедри стоматології післядипломної освіти.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри стоматології післядипломної освіти

Протокол від «23» лютого 2023 року № 10

Завідувач кафедри _____

Анатолій ПОТАПЧУК

Робоча програма схвалена на засіданні навчально-методичної комісії стоматологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол від «21» березня 2023 року № 8

Голова навчально-методичної комісії
Стоматологічного факультету
«23» березня 2023 року

Оксана КЛІТИНСЬКА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту", наказу МОЗ України №291 від 19.09.96 р., "Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації" спеціалізація є обов'язковою формою післядипломної освіти випускників усіх факультетів медичних і фармацевтичних вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації з присвоєнням після її закінчення кваліфікації "лікар-спеціаліст".

Спеціалізація передбачає опанування лікарем однією з передбачених номенклатурою лікарських спеціальностей, затверджених наказом МОЗ України №621 від 21.11.2005 р. „Про внесення змін до наказу №81 від 23.02.2005 р. «Перелік спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів». Підготовка з опануванням спеціалізації з хірургічної стоматології проводиться за типовим навчальним планом і програмою, які затверджуються навчально-методичною комісією ДВНЗ «УжНУ».

Основне завдання підготовки лікарів за спеціальністю «Хірургічна стоматологія» - підвищення рівня практичної підготовки лікарів, їхньої професійної готовності до самостійної лікарської діяльності.

На кафедрі стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «УжНУ» спеціалізація за спеціальністю «Хірургічна стоматологія» проходить впродовж 6 місяців у відповідності до типового плану. Вона передбачає читання лекцій, проведення семінарських занять, клінічних розглядів, клінічних конференцій з аналізом важливих питань діагностики і лікування, експертну оцінку історій хвороб. На практичних заняттях удосконалюються методи діагностики, передбачене засвоєння методик роботи новими матеріалами з використанням сучасних технологій, вивчаються та застосовуються сучасні технології лікування, державний реєстр лікарських засобів, дозволених для застосування в медичній практиці, доповнений переліком матеріалів і засобів, які використовуються у стоматології. Лікарі стоматологи, які опановують фахову спеціальність «Хірургічна стоматологія» залучаються до науково-дослідної роботи з використанням особистого досвіду і спеціальної літератури; беруть участь у роботі науково-практичних конференцій, міських, обласних, міжнародних семінарів, працюють із сучасною медичною літературою, готують презентації.

До навчання затверджується список лікарів-стоматологів, які допускаються до навчання на циклі спеціалізації " Хірургічна стоматологія " наказом ДВНЗ «УжНУ».

Викладачі вузу, відповідальні за підготовку лікарів-спеціалістів зі спеціальності " Хірургічна стоматологія ", надають їм необхідну методичну і консультативну допомогу. Адміністративно лікарі-спеціалісти підпорядковані керівництву профільної кафедри вузу. Під час проходження спеціалізації майбутні спеціалісти мають усі права і несуть відповідальність за свої дії відповідно до чинного законодавства. Тривалість робочого дня встановлюється і регламентується чинним законодавством. Облік роботи лікаря-спеціаліста проводиться згідно із затвердженою обліковою та існуючою звітною документацією лікаря-стоматолога.

Після закінчення спеціалізації лікарі атестуються в атестаційних комісіях для визначення знань і практичних навичок із присвоєнням звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Хірургічна стоматологія». Голови атестаційних комісій та склад комісії затверджуються ректором ДВНЗ «УжНУ».

Навчальний план

циклу спеціалізації з хірургічної стоматології

Тривалість - 6 місяці (936 годин).

Мета навчання на циклі: придбання спеціалістом теоретичних знань та професійних навичок, необхідних для самостійної професійної діяльності лікаря хірурга-стоматолога.

№	Назва розділу	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Семінари	Самостійна робота
1.	Обстеження хворих з хірургічною стоматологічною патологією	44	4	24	10	6
2.	Організація хірургічної стоматологічної допомоги.	24	-	12	12	-
3.	Питання анестезіології в хірургічній стоматології.	52	4	28	8	12
4.	Інтенсивна терапія в хірургічній стоматології.	20	4	8	4	4
5.	Операція видалення зуба.	50	4	16	6	24
6.	Запальні захворювання щелепно-лицевої ділянки.	138	12	48	8	70
7.	Захворювання СНЩС.	24	-	8	8	8
8.	Травматичні пошкодження ЩЛД.	112	8	32	56	16
9.	Неврогенні захворювання.	8	-	8	-	-
10.	Доброякісні пухлини та пухлиноподібні	52	4	20	8	20

	новоутворення.					
11.	Передракові захворювання ЩЛД.	32	4	8	4	16
12.	Злоякісні пухлини ЩЛД.	48	4	16	-	28
13.	Патологія тканин пародонту.	24	-	12	-	12
14.	Основи відновної хірургії.	98	12	60	18	8
	Іспит	12	-	-	12	-
	Всього	738	60	300	154	224
	Додаткові програми.					
1.	Медична інформатика	6				
2.	Радіаційна медицина	8				
3.	Медицина катастроф	8				
4.	Невідкладні стани в стоматологічній практиці та тактична медицина	40				
5.	Хірургія	24				
6.	Менеджмент в охороні здоров'я	24				
7.	Лікова психологія	16				
8.	Анестезіологія	40				
9.	Інфекційні хвороби (ВГ)	24				
10.	Медичне право	8				
	Всього	198				
	Разом	936				

Основна частина

Теми лекцій

Всього- 60 год.

№	Назва теми	Г одини
1.	Методи обстеження хворих з хірургічною стоматологічною патологією.	4
2.	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії в хірургічній стоматології. Методи невідкладної та спеціалізованої хірургічної стоматологічної допомоги.	4
3.	Сучасні погляди на анестезіологічне забезпечення в хірургічній стоматологічній практиці.	4
4.	Клінічні прояви, діагностика, диф. діагностика та методи лікування одонтогенних періодонтитів, періоститів, перикоронітів.	4
5.	Операція видалення зубів і коренів. Покази та протипокази, техніка видалення зубів та коренів.	4
6.	Етіопатогенез, основні клінічні симптоми та діагностика запальних процесів ЩЛД.	4

7.	Загальні принципи лікування запальних процесів щелепово-лицевої ділянки.	4
8.	Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утвори.	4
9.	Клініка, діагностика та лікування передракових станів.	4
10.	Клінічні прояви, онкологічна настороженість та лікування злоякісних новоутворів зубо-щелепової системи і щелепно-лицевої ділянки.	4
11.	Клінічні ознаки та діагностика травматичних пошкоджень зубів, альвеолярних відростків.	4
12.	Клінічні ознаки та діагностика травматичних пошкоджень м'яких тканин та кісток лицевого скелету.	4
13.	Етіопатогенез та клінічна характеристика дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	6
14	Реконструктивні операції щелепно-лицевої ділянки. Основи імплантології.	6

Теми практичних занять

Всього- 300 год.

№	Тема заняття	Години
1.	Організація хірургічної стоматологічної допомоги.	4
2.	Клінічне стоматологічне тлумачення та інтерпретація показників лабораторних досліджень у діагностиці захворювань зубо-щелепної системи пацієнтів.	4
3.	Основні укладки, що застосовуються для рентгендіагностики захворювань ЩЛД .	4
4	Спеціальні методи обстеження хворих з хірургічною патологією зубо-щелепової систем і щелепно-лицевої ділянки.	4
5	Покази та протипокази, місце та порядок проведення цифрових досліджень в стоматологічній практиці..	4
6	Порядок проведення та скерування біоматеріалів на цитологічні та гістологічні дослідження для додаткового обстеження хворих.	4
7	Способи седації та загально інгаляційного знечуження в стоматологічній практиці.	4
8.	Больові стани в хірургічній стоматологічній практиці. Механізми виникнення та лікувальної корекції гострих та хронічних больових станів.	8
9.	Дезінфекція високого бактерицидного рівня тасучасні способи стерилізац ії в хірургічній стоматологічній практиці	4
10.	Загальна характеристика місцевого знечуження в ЩЛД.	8
11.	.Фармакологічні препарати, що застосовуються для місцевого та загального знечуження. Покази до їх застосування	4

12.	Ускладнення під час та після проведення місцевого знечулення	4
13.	Інтенсивна терапія та реанімація при невідкладних станах в хірургічній стоматологічній практиці	8
14.	Підготовка рук хірурга та операційного поля при проведенні хірургічних втручань в ЩЛД.	4
15.	Атипове видалення зубів. Покази, основні технічні етапи	8
16.	Методика видалення ретенуваних та напівретенуваних зубів.	4
17.	Загальні ускладнення під час та після видалення зубів.	4
18.	Клінічні ознаки одонтогенних періоститів.	4
19.	Етіопатогенез остемієлітів щелеп	4
20.	Лікування хронічного одонтогенного остеомиєліту щелеп.	4
21.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лищевої ділянок.	4

22.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лищевої ділянок.	6
23.	Клінічні ознаки та способи лікування одонтогенних періоститів	4
24.	Лікування гострого та хронічного одонтогенного гаймориту.	4
25.	Клініка хронічного одонтогенного гаймориту.	4
26.	Клініка, діагностика та лікування фурункулів та карбункулів ЩЛД.	6
27.	Клініка, діагностика та лікування актиномікозу ЩЛД.	4
28.	Клініка, діагностика та лікування туберкульозу ЩЛД.	4
29.	Клініка, діагностика та лікування гострих і хронічних артритів.	8
30.	Клінічні ознаки та діагностика остеоми щелеп.	4
31.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та диференційна діагностика пухлиноподібних утворень м'яких тканин.	4
32.	Хірургічні методики лікування остеогенних пухлин щелепово-лищевої ділянки.	8
33.	Етіопатогенез, клініка та діагностика папілом та міом.	4
34.	Етіопатогенез та класифікація передракових станів щелепово-лищевої ділянки.	4
35.	Лікування передракових облігатних станів.	4
36.	Злоякісні пухлини шкіри обличчя. Клінічна картина та діагностика раку шкіри обличчя.	4
37.	Злоякісні пухлини губ. Етіологія, класифікація, клініка та діагностика раку губи.	4
38.	Злоякісні пухлини язика. Класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика та диф. діагностика раку язика.	4
39.	Лікування раку язика.	4
40.	Класифікація та характеристика травматичних пошкоджень щелепово-лищевої ділянки.	8
41.	Надання першої допомоги при травматичних пошкодженнях тканин ЩЛД. Питання транспортної іммобілізації травмованих.	4
42.	Клінічна характеристика зламів верхньої щелепи.	4

43.	Завдання і організація медичної служби Збройних Сил України воєнного та мирного часу.	4
44.	Завдання та організаційно-штатна структура медичної служби дивізії (бригади).	4
45.	Особливості вогнепальних уражень та пошкоджень обличчя.	8
46.	Кюретаж зубо-ясенних кишень при пародонтиті.	4
47.	Методика гінтівектомії з гінгівопластикою при пародонтитах.	4
48.	Клаптева операція Цешинського-Відмана Неймана.Методика проведення операції	4
49.	Покази та протипокази до пластичних та реконструктивних операцій в щелепово-лицевій ділянці.	4
50	Лікування невrogenних захворювань ЩЛД.	4
51	Вроджені незрощення губи та піднебіння. Етіологія та патогенез.	4
52	Загальна характеристика надмірнорозвиненої та недорозвиненої верхньої щелепи. Етіологія, клініка та лікування відкритого прикусу.	4
53	Пластика переміщенням трикутних клаптів.	4
54	Основні принципи місцево-пластичних операцій на обличчі та шиї.	4
55	Види пластики клаптів на ніжці.	4
56	Класифікація дефектів та деформацій щелепно-лицевої ділянки за етіологією, патогенезом, локалізацією, характером порушення	4
57	Невrogenні захворювання ЩЛД.	4
58	Класифікація, клініка та лікування вроджених незрощень верхньої губи.	4
50	Аномалії розвитку щелеп.	4
60	Етіологія, клініка та лікування надмірнорозвиненої і недорозвиненої верхньої щелепи.	4
61	Суть та основні задачі пластичної хірургії.	4
62	Різновиди дефектів альвеолярних відростків щелеп в практичній роботі хірургів-стоматологів, їх клінічна систематизація та особливості тканинного загоєння	4
63	Поняття про дефекти та деформації тканин зубо-щелепової системи та щелепно-лицевої ділянки.	4
64	Сучасні реконструктивно-відновні технології лікування дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	4

65	Відновлення дефектів альвеолярних відростків щелеп шляхом застосування власного щічного жирового тіла пацієнта.	4
66	Застосування клінічно відповідних показників спіральної та конусної КТ та МРТ та тривимірної МРТ як допоміжного діагностичного інструменту при діагностиці хірургічних стоматологічних захворювань.	4

Теми семінарських занять

Всього- 154 год.

№	Тема заняття	Години
1	Показники ефективності роботи хірургічних стоматологічних закладів.	4
2	Спеціальні методи обстеження хворих в хірургічній стоматологічній практиці.	4
3	Іннервація та кровопостачання тканин щелепово-лицевої ділянки.	4
4	Види загального знечуження в щелепно-лицевій хірургії	4
5.	Фармакологічні засоби, що використовуються для місцевого знечуження.	4
6	Клінічні методи обстеження в хірургічній стоматологічній практиці.	6
7	Профілактика стоматологічних захворювань.	4
8	Проведення інтенсивної терапії та реанімаційних заходів при невідкладних станах.	4
9	Методика видалення ретенуваних та напівретенуваних зубів на верхній та нижній щелепах.	2
10	Особливості клінічного перебігу хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.	2
11	Місцеві та загальні ускладнення під час та після видалення зуба, лікування та профілактика.	4
12	Клінічна характеристика запальних процесів м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки, що прилягають до нижньої щелепи.	2
13	Флегмона дна порожнини рота. Топанатомія, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.	2
14	Лікування лімфаденіту ЩЛД.	2
15	Класифікація та етіопатогенез захворювань скронево-нижньощелепового суглобу .	8
16	Лікування передракових облігатних станів.	4

17	Клініка, діагностика та лікування ретенційних кист малих слинних залоз.	4
18	Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика та методи лікування адамантином.	4
19	Класифікація травматичних пошкоджень зубів, альвеолярних відростків та нижньої щелепи.	4
20	Клінічна характеристика зламів нижньої щелепи.	4
21	Методи фіксації зламів нижньої щелепи.	4
22.	ПХО ран м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Види швів та шовного матеріалу.	6
23.	Злами вилицевих кісток та дуг. Клініка, діагностика та лікування.	6
24.	Злами кісток носа. Клініка, діагностика та лікування.	6
25.	Зміст та основні етапи лікувально-евакуаційних заходів у військах.	6
26.	Зміст та завдання військової стоматології. Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях та при бойових діях.	6
27.	Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження ЩЛД. Організація харчування та догляду за пораненими у ЩЛД на етапах	6
28.	Клінічна характеристика зламів нижньої щелепи.	8
29.	Покази та методи хірургічного лікування вроджених незрощень піднебіння.	4
30.	Базові елементи реконструктивних операцій ЗЩС. Основи хірургічного етапу імплантації.	4
31	Трансплантати та біоматеріали, які застосовуються в сучасній стоматологічній практиці для тканинної регенерації.	6
32	Покази та протипокази до застосування лікування за допомогою дентальних імплантатів в сучасній стоматологічній практиці	4
33.	Захист історії хвороби .	6
34	Заключний іспит на визначення практичних навичок та теоретичних знань.	6

Теми для самостійної роботи

Всього 224 год.

№	Тема заняття	Години
1.	Рентгендіагностика захворювань щелепово-лицевої ділянки.	6
2.	Інфільтраційне знечуження щелепно-лицевої ділянки.	4
3.	Профілактика ускладнень та побічних явищ при місцевому знечуженні.	4
4.	Інтесивна терапія та реанімація при поєднаній важкій черепно-мозковій травмі.	4

5.	Покази та протипокази до операції видалення зуба.	4
6.	Етапи операції видалення зуба.	4
7.	Техніка видалення зубів та коренів на верхній щелепі.	4
8.	Техніка видалення зубів та коренів на нижній щелепі.	4
9.	Невідкладна допомога при запамороченні, колапсі та анафілактичному шоці.	4
10.	Місцеві ускладнення, які виникають після видалення зубів.	4
11.	Альвеоліт. Клініка, діагностика, лікування.	4
12.	Клінічні ознаки та способи хірургічного лікування одонтогенних періоститів.	4
13.	Методи лікування гострого остеомієліту щелеп.	2
14.	Клінічні ознаки хронічного одонтогенного остеомієліту.	4
15.	Лікування хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.	2
16.	Клінічна характеристика запальних процесів м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, що прилягають до верхньої щелепи.	6
17.	Лікування ускладнень гнійно-запальних захворювань м'яких тканин	4
18.	Профілактика запальних процесів щелепово-лицевої ділянки.	4
19.	Клініка, діагностика та хірургічні способи лікування гострого та хронічного одонтогенного гаймориту.	4
20.	Клінічні ознаки хронічного лімфаденіту ЩЛД.	4
21.	Лікування гострого лімфаденіту ЩЛД.	4
22.	Лікування хронічного лімфаденіту ЩЛД.	2
23.	Аденофлегмона. Клініка, діагностика та лікування.	4
24.	Лікування хронічного одонтогенного гаймориту.	4
25.	Клініка та діагностика хронічного одонтогенного гаймориту.	2
26.	Загальна характеристика гострих запальних захворювань м'яких тканин обличчя і шиї неодонтогенного походження.	2
27.	Перикоронарит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування.	4
28.	Етіопатогенез та патанатомія актиномікозу. Класифікація актиномікозу голови та шиї.	2
29.	Діагностика, диференційна діагностика та лікування актиномікозу.	4
30.	Клініка, діагностика та лікування сифілісу ЩЛД.	4
31.	Специфічні запальні захворювання ЩЛД.	4
32.	Артрози та артрозо-артрити. Клінічна картина, діагностика та лікування.	8
33.	Клініка, діагностика та лікування нейрофіброматозу щелепно-лицевої ділянки.	4
34.	Доброякісні одонтогенні пухлини щелепово-лицевої ділянки. Клініка, діагностика та лікування.	4

35.	Клініка та діагностика центральної і периферичної остеобластокластоми.	4
36.	Диференційна діагностика доброякісних остеогенних пухлин.	4
37.	Лікування пухлиноподібних утворень м'яких тканин.	4
38.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування саркоми верхньої щелепи.	4
39.	Загальна характеристика передракових захворювань ЩЛД.	4
40.	Клініка та діагностика передракових облігатних станів щелепово-лицевої ділянки.	4
41.	Клініка та діагностика передракових факультативних станів щелепово-лицевої ділянки.	4
42.	Лікування передракових факультативних станів.	4
43.	Діагностика, диференційна діагностика та лікування раку шкіри обличчя.	4
44.	Лікування раку губи.	4
45.	Клініка, діагностика, диф. діагностика раку слизової оболонки порожнини рота.	4
46.	Лікування раку слизової оболонки порожнини рота.	4
47.	Клініка, діагностика та лікування злоякісних пухлин верхньої щелепи.	4
48.	Клініка, діагностика та лікування злоякісних пухлин нижньої щелепи.	4
49.	Загальна характеристика травматичних пошкоджень щелепово-лицевої ділянки.	8
50.	Особливості лікування при травматичних пошкодженнях тканин щелепово-лицевої ділянки.	8
51.	Методика гінгівотомії при лікуванні пародонтитів.	4
52.	Покази та протипокази до операції гінгівектомії з гінгівопластикою при пародонтитах.	4
53.	Хірургічні методи остеопластики при пародонтиті.	4
54.	Помилки і ускладнення на різних етапах відновлення дефектів тканин щелепно-лицевої ділянки, методи їх усунення та профілактики.	4
55.	Профілактика ускладнень при хірургічному лікуванні дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	4

Список рекомендованої літератури

1. Аветіков ДС, Ставицький СА, Локес КП, Яценко ІВ. Оцінка ефективності аугментації альвеолярного гребня на етапі підготовки до дентальної імплантації. Вісник проблем біології і медицини. 2016; 1(131): 240-2.
2. Архипова АЮ, Котлярова М.С, Новичкова СГ, Агапова ОИ, Куликов ДА, Куликов АВ, и др. Новые биорезорбируемые микроносители на основе фиброина шелка. Бюллетень экспериментальной биологии и медицины. 2015; 160 (10): 497-501.
3. Басин ЕМ, Медведев ЮА. Принципы лечения остеонекрозов верхней челюсти у лиц с наркотической зависимостью. Тихоокеанский медицинский журнал. 2013; 1: 87-9.
4. Бахадова ЭМ, Карпов СМ, Апагуни АЭ, Карпова ЕН, Апагуни ВВ, Калоев АД. Отдаленные последствия минно-взрывной травмы на нейрофизиологическое состояние головного мозга. Фундаментальные исследования. 2014; 2: 28-33.
5. Березина ОЯ, Кириенко ДА, Маркова НП, Пергамент АЛ. Синтез микрои нанонитей пентаоксида ванадия методом электроспиннинга. Журнал технической физики. 2015; 85 (9): 105-10.
6. Бойчук-Товста ОГ. Дослідження активності маркерів кісткового метаболізму у вагітних жінок, хворих на генералізований пародонтит, на тлі залізодефіцитної анемії. Український журнал медицини, біології та спорту. 2018; 3(5): 198-202.
7. В. П. Неспрядько, П. В. Куц. Дентальна імплантологія. Основи теорії та практики. Навчальний посібник. Київ, «Самміт-книга», 2015. – 348 с.
8. Довідник лікаря “Злокачественные новообразования гемопоэтической системы” / Дягиль И.С., Клименко С.В., Матлан В.Л., Пономарева О.В.; под ред. В.Ф.Чехуна, О.В.Пономаревой. - 2012 - 590 с.
9. Гаврильців СТ. Вивчення оптичної щільності щелепових кісток у хворих із радикулярними кістами на тлі остеопорозу та без порушень мінерального обміну. Клінічна стоматологія. 2017; 3: 29-36.
10. Гаврильців СТ, Вовк ЮВ, Грушка ОІ. Вивчення активності біохімічних показників кісткового метаболізму в нижніх щелепах, уражених радикулярними кістами, у хворих із різним станом мінерального обміну. Вісник наукових досліджень. 2019; 2: 72-7.
11. Гребнев ГА, Бородулина ИИ, Ягубов ГМ, Чернегов ВВ, Тегза НВ. Оценка костного регенерата после удаления радикулярной кисты нижней челюсти. Инфекции в хирургии. 2015; 13 (1): 27-30.
12. Гударьян АА, Мащенко ІС, Шандиба СІ. Генерализованный пародонтит у больных сахарным диабетом 2 типа. Тактика и особенности хирургического лечения. Д.: LAP LAMBERT Academic Publishing. 2019:157.
13. Гук ЮМ, Гайко ОГ, Зима АМ, Кінча-Поліщук ТА, Зотя АВ. Рентгенівська денситометрія в оцінці структурнофункціонального стану кісткової тканини в пацієнтів із недосконалим остеогенезом. Боль, суставы, позвоночник. 2014; 1-2 (13-14): 42-6.
14. Жаркова ИИ, Староверова ОВ, Воинова ВВ, Андреева ВН, Шушкевич АМ, Склянчук ЕД. и др. Биосовместимость матриц для тканевой инженерии из поли-3-оксибутирата и его композитов, полученных методом электроформования. Биомедицинская химия. 2014; 60 (5): 553-60.
15. Зорина ОА, Борискина ОА, Магомедов РН, Проходная ВА, Миронычева КВ, Васильев АВ. Динамика костного метаболизма после хирургического лечения хронического генерализованного пародонтита с подсадкой различных костно-пластических материалов по показателям ротовой жидкости. Стоматология. 2019; 2 (98): 27-30.

16. Иорданишвили АК, Слугина АК, Балин ДВ, Сериков АА. Возрастные особенности распространенности хронических периапикальных очагов одонтогенной инфекции у взрослых людей. *Человек и его здоровье*. 2015; 2: 23-8.
17. Каприн АД, Поляков АП, Ратушный МВ, Маторин ОВ, Филюшин ММ, Васильев ВН. И др. Клиническое наблюдение одномоментного устранения сквозного комбинированного орофациального дефекта с использованием двух микрохирургических аутотрансплантатов. *Опухоли головы и шеи*. 2015; 5 (2): 45-54.
18. Клабуков ИД, Балясин МВ, Люндуп АВ, Крашенинников МЕ, Титов АС, Мудряк ДЛ. и др. Ангиогенная витализация биосовместимого и биодеградируемого матрикса (экспериментальное исследование *in vivo*). *Патологическая физиология и экспериментальная терапия*. 2018; 62 (2):53-60.
19. Козадаев МН. Особенности изменений микроциркуляции при субкутанной имплантации скаффолдов на основе поликапролактона и гидроксипатита: автореф. дис. к. мед. н. 2017; 127.
20. Корнієнко ММ. Ведення раннього післяопераційного періоду після цистектомії із застосуванням препарату на основі бензидаміну гідрохлориду. *Новини стоматології*. 2015; 2: 45-8.
21. Кошель ИВ. Клинико-морфологические аспекты лечения одонтогенных кист верхней челюсти, проникающих в верхне-челюстной синус. *Научный альманах*. 2016; 3-3 (17): 313-20.
22. Лекишвили МВ, Склянчук ЕД, Акатов ВС, Очкурено АА, Гурьев ВВ, Рагинов ИС. и др. Костнопластические остеоиндуктивные материалы в травматологии и ортопедии. *Гений ортопедии*. 2015; 4: 61-7.
23. Насонова МВ, Шишкова ДК, Антонова ЛВ, Севостьянова ВВ, Кудрявцева Ю.А, Барбараш ОЛ. и др. Результаты субкутанной имплантации полимерных матриксов на основе поликапролактона и полигидроксibuтиролалерата, модифицированных ростовыми факторами. *Современные технологии в медицине*. 2017; 9 (2): 7-18.
24. Николаюк ВИ, Кабанова АА, Карпенко ЕА. Денситометрия диагностике патологии челюстно-лицевой области. *Вестник ВГМУ*. 2015; 14 (5): 114–20.
25. Ольхов АА, Горшенев ВН, Староверова ОВ, Бондаренко ЛВ., Перов ВИ, Иорданский А.Л. Морфология волокнистых матриксов медицинского назначения из поли-3-оксибутирата, полученных методом электроформования. Все материалы. *Энциклопедический справочник*. 2018; 7: 2-9. Павлов ОД. Біохімічні маркери сироватки крові кроликів після імплантації на діафізі стегнової кістки пластин на основі полілактиду, гідроксиapatиту та трикальційфосфату. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2018; 18 (1): 184-7.
26. Потапчук АМ, Русин ВВ, Оніпко ЄЛ, Алмаші ВМ, Цуперяк СС. Оптимізація ефективності лікування пацієнтів з періапикальними ураженнями молярів нижньої щелепи. *Новини стоматології*. 2019; 3: 6-11.
27. Пантус АВ, Ярмошук ІР, Грекуляк ВВ, Когут ВЛ, Маленевич ТЛ. Порівняльний аналіз ефективності використання волокнистого матриксу та полімерних мембран з метою відновлення кісткових дефектів нижньої щелепи після процедури енукеації. *Вісник проблем біології і медицини*. 2019; 1-2(149): 368-72.
28. Пантус АВ. Вивчення морфометричних характеристик колагенових волокон на пізніх термінах субкутанної імплантації пористого волокнистого матриксу. *East European science journal*. 2019; 5 (45)6: 15-22.
29. Пантус АВ, Рожко ММ, Ковальчук НЄ, Пантус ПВ. Імуногістохімічна оцінка остеокондуктивних властивостей волокнистого полімерного матриксу при заміщенні

- кісткового дефекту на різних термінах в експерименті. Вісник проблем біології і медицини. 2020; 4 (158): 281-4.
30. Пантус АВ, Рожко ММ, Ковальчук НС, Ярмошук ІР. Вплив різних концентрацій полімеру на структуру мікрОВОЛОКОН у ВОЛОКНИСТОМУ МАТРИКСІ. Вісник проблем біології і медицини. 2021; 1 (159): 174-6.
 31. Успенская ОА. Исследование биохимических показателей костного метаболизма ротовой жидкости при лечении агрессивных форм пародонтита. Проблемы стоматологии. 2019; 15 (1): 68-73.
 32. Akinyamolu AO, Gbadebo SO, Adeyemi BF. Periapical lesions of the jaws: a review of 104 cases in Ibadan. Ann. Ib. Postgrad. Med. 2014; 12 (2): 115-9.
 33. Aladelusi T, Akinmoladun V, Olusanya A, Akadiri O, Fasola A. Analysis of Road Traffic Crashes-Related Maxillofacial Injuries Severity and Concomitant Injuries in 201 Patients Seen at the UCH, Ibadan. Craniomaxillofac. Trauma Reconstr. 2014; 7 (4): 284-9.
 34. Baghaei F, Zargaran M, Najmi H, Moghimbeigi A. A clinicopathological study of odontogenic cysts and tumors in Hamadan. Iran. J. Dent. (Shiraz).2014; 15 (4): 167-72.
 35. Berwig KH, Baldasso C, Dettmer A. Production and characterization of poly(3-hydroxybutyrate) generated by *Alcaligenes latus* using lactose and whey after acid protein precipitation process. Bioresour. Technol. 2016; 218:31-7.
 36. Cahill TJ, Gandhi R, Allori AC, Marcus JR, Powers D, Erdmann D. et al. Hardware Removal in Craniomaxillofacial Trauma: A Systematic Review of the Literature and Management Algorithm. Ann. Plast. Surg. 2015; 75 (5):572-8.
 37. Camargo AJ, Côrtes ARG, Aoki EM, Baladi MG. Analysis of bone quality on panoramic radiograph in osteoporosis research by fractal dimension. Applied Mathematics. 2016; 7 (4): 375-86.
 38. Chacko R, Kumar S, Paul A, Arvind. Spontaneous bone regeneration after enucleation of large jaw cysts: a digital radiographic analysis of 44 consecutive cases. J. Clin. Diagn. Res. 2015; 9 (9): 84-9.
 39. Dental Implant Prosthetics Carl E. Misch. Elsevier Health Sciences, 2014. - 1008 с.
 40. Fundamentals of Implant Dentistry. Gerard Byrne. John Wiley & Sons, 2014. - 264 с.
 41. Geiger M, Blem G, Ludwig A. Evaluation of ImageJ for Relative Bone Density Measurement and Clinical Application. J. Oral Health Craniofac. Sci. 2016; 1: 12-21.